

Biały Kamyk

Pismo Parafii Podwyższenia Krzyża Świętego w Jaworniku

*Uwielbiaj duszo moja
sławę Pana mego*

Słowo od Redakcji...

Już za kilka dni rozpoczniemy drugą część Adwentu. Liturgia ostatniego tygodnia przygotowującego nas do Świąt bardzo różni się od liturgii wcześniejszych dni, ponieważ z nadejściem 17 grudnia w naszym adwentowym oczekiwaniu bardzo wiele się zmienia. W czytaniach usłyszymy o starotestamentowych zapowiedziach narodzenia Chrystusa, w Ewangelii z kolei odczytujemy dzień po dniu wszystkie zapisane w Piśmie Świętym zdarzenia poprzedzające Narodzenie Pańskie: rodowód Jezusa, zapowiedź narodzenia Jana Chrzciciela, zwiastowanie, nawiedzenie św. Elżbiety, aż do narodzenia Jana Chrzciciela. Niech to będą nasze wspólne wydarzenia poczynając od udziału w roratach przez codzienne obowiązki i przygotowanie do przyjęcia Nowonarodzonej Dzieciny, która pobłogosławi i rozświecili noc wigilijną. Na ten szczególny czas przygotowań i przeżywania wielkiej radości Narodzenia Pańskiego nasza Redakcja z Księdzem Proboszczem przekazuje serdeczne życzenia, by łamany przy życzeniach biały opłatek był rzeczywistym znakiem pojednania pokoju i naszej wzajemnej życzliwości i miłości ze względu na Jezusa, który rodzi się dla nas i doświadczamy, że: „Słowo stało się Ciałem i zamieszkało wśród nas. I oglądaliśmy Jego chwałę, chwałę, jaką Jednorodzony otrzymuje od Ojca, pełen łaski i prawdy”. Tego wszystkiego życzymy sobie nawzajem pełni radości, pokoju i nadziei na dobry 2023 Rok.

ks. Łukasz Czarnik

Boże Dziecię

Jezu, Jezu Boże Dziecię,
Czy żeś musiał na tym świecie,
Zaznać tylu cierpień, trosk,
Na Cię czekał boski los.

Ojciec Boży, Mój, tam w niebie,
Dla dusz ludzkich i dla Ciebie,

Posłał Mnie na ziemski świat,
Bym zaszczepił Boży ład.

Za sprawą Mejej Matki Świętej,
Co z miłości niepojętej,

Oddała się Bogu cała,
I w misji swojej wytrwała.

Zrodziłem się na tym świecie,
Tak skromniutko jako dziecię.

Do każdego dziś przychodzę,
Z życia Swego ofiarę złożę.

Duszo ludzka pojmij wreszcie,
Bóg i Stwórca, Święty, Wieczny,

Do domu Cię Swego prosę,
By w wieczności Cię ugościć.

Marcin

Kwiecie Różany

Matko Boska nasz Piękny Kwiecie
Najwspanialsza na tym świecie
Biała Lilio Matko nieskalana
Przez Boga Ojca na Matkę Jezusa wybrana

Niepokalana Dziewica wszechmogąca
Matka Jezusa Chrystusa rodząca
Mateczko Piękny Kwiecie różany
Oto Twój Syn a nasz Jezu Kochany

Mario Matko Kwiecie Wonności
Nie opuszczaj nas ze Swej miłości
O to Cię Matko cały naród prosi i woła
Nie opuszczaj w potrzebie Matko Kościoła

Nie opuszczaj i wspieraj nas Bogarodzico
Miłujący naród do Ciebie się wznosi
O Twoją opiekę nasza Mateczko
Swe korne modlitwy do Ciebie zanoszą

Roman

Złoty Klejnocie

Panno Mario jesteś
Rozkoszem Boskiej piękności
Powiedziałaś Archaniółowi
„Tak” dla Bożej miłości

Śliczna Gwiazdo Niebieska
Złotem pięknie pozłożona
To Ty Mario przyjęłaś Boga
Do Matczyngo Swojego łona

Mateczko najwspanialsza
Perła świecąca w koronie
Ty jako pierwsza z niewiast
Jezusa wzięłaś w Swoje dłonie

Matko jesteś najpiękniejszym
Klejnotem na całym niebie
Tyś nam powiła i porodziła
Boga dla mnie i dla Ciebie

Roman

W żłobie leży, któż pobieży
Kolędować Małemu?
Jezusowi, Chrystusowi,
Dziś nam narodzonemu?
Pastuszkowie przybywajcie...

Na zbliżające się święta Bożego Narodzenia i Nowy Rok 2023 naszym Szanownym Czytelnikom i Drogim Parafianom

*składamy najserdeczniejsze życzenia
a słowami kolędy zapraszamy do kontemplacji tajemnicy Bożego Narodzenia.
Niech Wasze serca wyśpiewają Nowonarodzonemu najpiękniejsze kolędy,
Niech poprzez to z Waszych serc popłynie modlitwa pełna miłości i wiary.
Niech Jezus Chrystus Syn Boży, nie tylko w czasie świąt będzie Waszym gościem,
ale niech będzie stale obecny w Waszym życiu i w Waszych rodzinach.
Niech stanie się dla Was światłem, które rozjaśnia mroki ciemności jak gwiazda,
będąca punktem odniesienia i wskazująca kierunek na drodze, którą podążamy.
Niech Pan udzieli Wam radości pasterzy,
którym anioł ogłosił, że narodził się Zbawiciel.
Niech zamieszka w Waszych sercach Nowonarodzony,
który obdarzy zdrowiem, pokojem, miłością
i obfitością wszelkich darów
potrzebnych do życia tu na ziemi i osiągnięcia świętości.
Niech Święta Rodzina otoczy nieustająca opieką
każdego z Was i Wasze rodziny w Nowym Roku 2023.*

*Ksiądz Proboszcz Władysław Salawa
Ksiądz Wikariusz Łukasz Czarnik
Redakcja Białego Kamyka*

Uczymy się od Świętej Rodziny

WACŁAW SZCZOTKOWSKI

„Rodzina jest drogą pierwszą i z wielu względów najważniejszą. Jest drogą powszechną, pozostając za każdym razem drogą szczególną, jedyną i niepowtarzalną, tak jak niepowtarzalny jest każdy człowiek” (św. Jan Paweł II).

Patronami adwentowych rozważań, adwentowego oczekiwania na spotkanie ze Zbawicielem są z oczywistych powodów prorocy, którzy zapowiadają Jego przyście oraz Matka Najświętsza, która nosi Go w swoim łonie i czeka na Jego narodzenie. W naszych adwentowych rozważaniach pozwolimy sobie ulokować nie tylko Maryję, ale także Jezusa i Józefa, czyli Najświętszą Bożą Rodzinę. Pragniemy, aby nam towarzyszyła przez cały czas przygotowania do Świąt Bożego Narodzenia i aby nas uczyła jak żyć mając na uwadze perspektywę spotkania z naszym Panem na progu wieczności.

Słyszy się, że współcześnie jesteśmy świadkami ogromnego kryzysu rodziny. Uczciwie rzecz ujmując, nie ma w tym stwierdzeniu zbytnej przesady. W tym zagmatwanym świecie człowiek zatracił właściwe rozumienie rodziny, zatracił niejednokrotnie zdolność do życia w rodzinie, zatracił pierwotny cel do jakiego została powołana rodzina przez Stwórcę. A przecież każde istnienie ludzkie odkrywa swoje korzenie w rodzinie, każdy człowiek poszukuje i potrzebuje wspólnoty rodzinnej, bo tam znajduje miłość, która tkwi u podstaw rodziny, tam znajduje bezpieczeństwo.

Powtarzając za świętym papieżem, dziś tak jak zawsze istnieje tylko jedna droga. Jest nią naśladowanie Najświętszej Rodziny. Od Niej możemy nauczyć się zaufania i posłuszeństwa Bogu. W Świętej Rodzinie nade wszystko słuca się Boga.

30 grudnia, w Święto Świętej Rodziny Jezusa, Maryi i Józefa usłyszymy Ewangelię w której anioł Pański zwraca się do Józefa: „Wstań, weź Dziecię i Jego Matkę i uchodź do Egiptu; pozostań tam, aż ci powiem; bo Herod będzie szukał Dziecięcia, aby Je zgładzić” (Mt 2,13). Co robi Józef? Dyskutowe? Negocjuje? Zastanawia się, czy aby nie poszukać lepszego rozwiązania? Nie! Józef natychmiast wypełnia polecenie anioła. Posłuszeństwo Bożym nakazom chroni Dziecię i Jego Matkę, a także jego samego. Identyfikacja zachowuje się Józef, kiedy otrzymuje kolejny nakaz: „Wstań, weź Dziecię i Jego Matkę i idź do ziemi Izraela,

Święta Rodzina na sztychu Wenceslause Hollara (1642).
domena publiczna.

bo już umarli ci, którzy czyhali na życie Dziecięcia. On więc wstał, wziął Dziecię i Jego Matkę i wrócił do ziemi Izraela” (Mt 2,20–21). Józef jest przykładem ojca, który kocha, troszczy się, opiekuje, zabiega, pracuje i utrzymuje rodzinę, ale przede wszystkim żyje w łączności z Bogiem, współpracuje z Nim, słucha i wypełnia Jego słowo.

Maryja jest także wzorem zaufania i posłuszeństwa Panu Bogu. Daje tego dowód w scenie zwiastowania: „Na to rzekła Maryja: «Oto Ja służebnica Pańska, niech Mi się stanie według twego słowa!» Wtedy odszedł od Niej anioł” (Łk 1,38). Niepokalana po rozmowie z Archaniołem Gabrielem z ufnością oddaje się Bogu, aby On uczynił w Jej życiu to, co uzna za słuszne. Dobro-

Gerard van Honthorst, Pokłon pasterzy, XVII w., domena publiczna.

wolnie jak Służebnica, jak Niewolnica Pańska chce zależeć od Boga. W Nim pokłada całkowitą ufność.

I na podsumowanie pozostaje nam przykład i świadectwo Syna Maryi i Józefa trzeciej Osoby z Świętej Rodziny, Jezusa Chrystusa, Syna Boga Najwyższego. On Mistrz i Nauczyciel całkowicie podporządkowuje się woli Ojca. „Powiedział im Jezus: Moim pokarmem jest wypełnić wolę Tego, który Mnie posłał, i wykonać Jego dzieło” (J 4,34). Daje przykład postawy jak we wszystkim zawierzyć Bogu, który jest kochającym Ojcem i w Swo-

jej Opatrzności tak kieruje ludzkimi drogami, aby człowiek mógł osiągnąć wszystko, co dla niego najlepsze i być szczęśliwym. Jego modlitwa w Ogrójcu jest najlepszą podpowiedzią i radą jak oddać się Bogu, jak Mu bezgranicznie zaufać i powierzyć się. „I mówił: Abba, Ojcze, dla Ciebie wszystko jest możliwe, zabierz ten kielich ode Mnie! Lecz nie to, co Ja chcę, ale to, co Ty [niech się stanie]!” (Mk 14,36).

Święta Rodzina Jezus, Maryja i Józef, uczy nas jak trwać we wspólnocie ukierunkowanej na siebie nawzajem i na Boga.

Patrząc na Świętą Rodzinę nie trudno odkryć, że podstawową zasadą życia tej Świętej Wspólnoty jest wzajemna miłość. Miłość jest istotą życia Rodziny z Nazaretu. W szkole życia tej Rodziny uczmy się budować jedność i szczęście naszych rodzin. Mamy wzór, który możemy naśladować, tak jak to czyniły święte małżeństwa i święte rodziny: święci Zelia i Ludwik Martin, błogosławieni Maria i Alojzy Quattrocchi oraz kandydaci na ołtarze, słudzy Boży Emilia i Karol Wojtyłowie. ■

Święty Szczepan

ELŻBIETA ŁABĘDZKA

Uznawany jest przez chrześcijan za pierwszego męczennika spośród wyznawców Chrystusa. Wszelkie znane informacje o tej postaci zawarte są w Dziejach Apostolskich.

Według tradycji, Szczepan był jednym z siedmiu diakonów wybranych przez apostołów do posługi wdowom i ubogim. Jego gorliwość w głoszeniu Słowa Bożego nie spodobała się jednak starszyźnie żydowskiej, która dokonała samosądu i ukamienowa-

ła go poza murami Jerozolimy w 36 r. Nowotestamentowy opis męczeńskiej śmierci Szczepana wspomina, że oprawcy zostawili do popielnowania swoje szaty Szawłowi – pałającemu nienawiścią do chrześcijan chłopakowi, który był jeszcze zbyt młody, aby brać udział w tragicznych wydarzeniach. Młodzieniec ten w późniejszym czasie nawrócił się na nową wiarę stając się św. Pawłem.

Św. Szczepana uznaje się za patrona koni, kamieniarzy, kucharzy i tkaczy. Najczęściej przedstawiany w scenie kamienowania, a także z palmą albo kamieniem. Wspomnienie męczennika obchodzone jest przez Kościół katolicki 26 grudnia.

żywot na podstawie
Michał Duława, „Żywoty świętych”

Wizerunek św. Szczepana obraz pędzla Giotto di Bondone, datowany między 1320-1325.

Wiadomości z Archidiecezji

- Od 7 do 10 listopada 2022 r. odbyły się XVII Dni Jana Pawła II pod hasłem „Gdzie jesteś źródło? Polska, Ukraina, Europa”. Ich celem było upamiętnienie osoby św. Jana Pawła II oraz popularyzacja dziedzictwa Papieża Polaka w społeczności akademickiej Krakowa i całej Małopolski.
- 12 listopada 2022 r. metropolita krakowski abp Marek Jędraszewski poświęcił tunel im. Marii i Lecha Kaczyńskich, będący odcinkiem drogi ekspresowej S7 między Naprawą i Skomielną Białą.

- Rada Stała Konferencji Episkopatu Polski wydała Stanowisko wobec działań Jana Pawła II, odnoszących się do przestępstw seksualnych wobec małoletnich.
- 14 listopada podczas uroczystej gali, Centrum Jana Pawła II zostało uhonorowane tytułem „Miejsca przyjaznego rodzinom z dziećmi”.
- Od 26 listopada do 8 stycznia w Muzeum Archidiecezjalnym można oglądać wystawę ikon „A Słowo stało się ciałem”.
- „Miłosierdzie nadzieją dla świata. 20. rocznica zawierzenia świata Bożemu Miłosierdziu” to tytuł nowej wystawy, którą od 26 listopada można oglądać w dolnej Bazylice w Krakowie-Łagiewnikach.
- Tegoroczne internetowe rekolekcje „Adwentowi Katecheci” są dostępne na YouTube i Spotify Archidiecezji Krakowskiej, premiera w każdą niedzielę adwentu. JT

Wieczornica Patriotyczna w Jaworniku

KAROLINA KORNESZCZUK-PODOBA

Sala OSP Jawornik, 11 listopada o godzinie 17.30 zgromadziła kilkudziesięciu mieszkańców oraz gospodarzy wieczornicy. Przewodniczący Rady Miejskiej Waław Szczotkowski wraz z sołtysiem Władysławem Kurowskim przywitani przybyłych gości. Wśród nich byli: dyrektorka Szkoły Podstawowej Renata Marzec, zastępca dyrektora Piotr Antkiewicz, dyrektorka przedszkola Bogumiła Łętocha, prezes OSP Jarosław Norek, ksiądz proboszcz Władysław Salawa.

Wspólnie został odśpiewany Hymn Polski.

Podczas wydarzenia na scenie zaprezentowały się przedszkolaki, które zaśpiewały oraz zatańczyły.

W część przygotowaną przez uczniów szkoły wprowadzili nas Jakub Osten-Sacken oraz Kornelia Pustelnik. Uczniowie z klasy IV wykonali utwór „Szary mundur”, Julia Bochenek „Jesienny deszcz”, Emilia Domin

„Rozkwitają pąki białych róż”. Uczniowie klasy V „Piechotę”.

W programie wieczornicy znalazło się też wspólne śpiewanie pieśni patriotycznych, przy akompaniamencie Pana Roberta Bylicy.

Panie ze Stowarzyszenia Aktywnych Kobiet zadbały o to, żeby nikt nie wyszedł głodny i każdego uczestnika poczęstowały ugotowanym przez siebie bigosem.

Wieczornica była istotnym elementem patriotycznej edukacji. Wspólne świętowanie było zachętą dla nas

wszystkich do wzmocnienia poczucia wspólnoty obywatelskiej, budowania świadomości narodowej i postaw patriotycznych wśród młodzieży. ■

Miej na to wpływ

KAROLINA KORNESZCZUK-PODOBA

Początkiem listopada w Miejskiej Bibliotece Publicznej odbył się wernisaż prac konkursowych Konkursu FotoVideo „Miej na to wpływ”. Konkurs organizowany był w ramach Programu Osłonowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie” przez Centrum Usług Społecznych w Myślenicach. W kategorii „Film” zwyciężyli uczniowie Szkoły Podstawowej w Jaworniku. Franciszek Pawłowski, Ewa Sołtys oraz Justyna Jawańska, uczniowie klasy VIII. Zapytaliśmy się nagrodzonych skąd wzięł się pomysł na film.

Skąd wzięł się pomysł na fabułę filmu?

Początkowo chcieliśmy zrobić film o hejcie, narkotykach, papierosach, alkoholu, przemocy itd. To takie typowe, pierwsze skojarzenia. Potem popatrzyliśmy na siebie samych i naszych kolegów i postanowiliśmy nagrać film o uzależnieniu od komputera, komórki, elektroniki. I z tego co widzieliśmy na wernisażu, wiele zdjęć dotyczyło również tego.

Czy to Wasz pierwszy film?

Nie, już wcześniej dla zabicia czasu kręciliśmy filmiki. Miały formę krótkometrażowych absurdałnych albo kryminalnych historyjek z wieloma cięciami, przebraniami, rekwizytami. Próbowaliśmy też filmów poklatkowych na klockach lego.

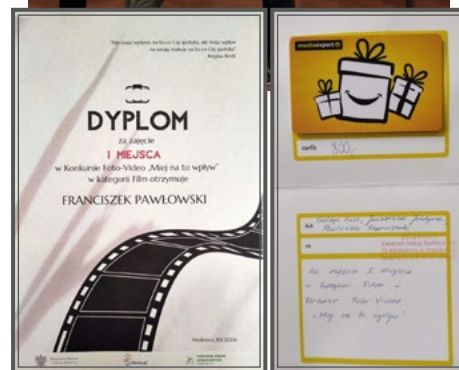
Co Was skłoniło do wzięcia udziału w konkursie?

Pani w szkole powiedziała nam o konkursie. Potem długo się kłóciliśmy o to, jaki problem poruszymy, bo wszyscy mamy wyraźne charaktery. Kręcenie filmu nie było dla nas nowością więc w konkursie zamiast fotografii wybraliśmy film. Nie ma też co ukrywać, że zachęciły nas również wysokie nagrody. Na wręczeniu nagród okazało się, że w kategorii filmowej - nasz był jedyny.

O czym opowiada Wasz film?

Tak jak wspominaliśmy, tematem filmu jest najczęstszy problem uzależnienia od elektroniki. Pokazaliśmy kontrastowe sytuacje: złe i dobre wykorzystanie internetu. Obrazy negatywnych zachowań z życia wzięte np. granie do późna w nocy, gapienie się w komórkę podczas spotkań towarzyskich.

Od dawna razem współdziałacie?

Przyjaźnimy się od dwóch lat, znamy się ze szkoły (wszyscy jesteśmy rówieśnikami z jednej miejscowości).

Czym się interesujecie?

Wszyscy interesujemy się filmem (inaczej by ten film nie powstał), robieniem zdjęć. Ja ekonomią, Justyna uwielbia psy, Ewa gra na gitarze i w orkiestrze.

Chodźcie do klasy 8, co później?

Po ukończeniu szkoły planuję pójść do ogólniaka, Justyna do liceum do Krakowa, co do Ewy nie ma jeszcze sprecyzowanych planów. W sumie reszta też jeszcze nie za bardzo.

Jakie uczucia towarzyszyły Wam gdy dowiedzieliście się o zdobyciu I miejsca?

Przed wszystkim zaskoczenie. Nie bardzo lubimy się pokazywać, chyba jak typowe nastolatki. Strasznie stresowaliśmy się, gdy nasz film był wyświetlany (oglądaliśmy go w emocjach zza regału:)

Młodzi, zdolni, bardzo skromni. Takiego młodego pokolenia nam trzeba, któremu się chce jeszcze „coś” zrobić a nie tylko siedzieć przed komputerem czy telewizorem i czekać aż zostanie wszystko podane na złotej tacy. Gratulujemy serdecznie pomysłu, chęci, zaangażowania. Życzymy dalszych sukcesów!

Kowboje, dżungla i węże

KAROLINA KORNE SZCZUK-PODOBA

Jawornickie Stowarzyszenie Aktywnych Kobiet „Róża” późną jesienią zaprosiło wszystkie dzieci na spotkanie z podróżnikiem Rafałem, który rok czasu spędził w Paragwaju.

Rafał opowiedział o ludziach, których spotkał, ich kulturze i pracy jakiej się podjął. Seria zdarzeń zaprowadziła go daleko od rodzinnego miasta, bo aż do dżungli w regionie Chaco, gdzie początkowo pracował jako kowboj, a później jako nauczyciel w miejscowej szkółce.

Dzieciaki aktywnie uczestniczyły w prezentacji, odgadywały zwierzęta, które Rafał spotkał na swojej paragwajskiej drodze. Całość prezentacji trwała ponad godzinę i była przeplatana przepięknymi zdjęciami, autorstwa podróżnika.

Sala jawornickiej strażnicy zgromadziła dwadzieścioro dzieci w wieku szkolnym. Warto dodać, że temat zainteresował bardzo młodych słuchaczy jak i ich rodziców.

Super spotkanie, dzięki, że mogliśmy być – podsumowała jedna z mam

biorących udział w wydarzeniu. To była świetna narracja wzbogacona ciekawymi zdjęciami. ■

Listopad w naszej wspólnocie

AN. BARTŁOMIEJ DĄBROWSKI

Czas tak szybko mija, że ledwo co zaczęliśmy listopad, a już witamy grudzień.

Miesiąc ten rozpoczęliśmy od „kącika patriotycznego”, w ramach którego zorganizowaliśmy turniej „wolni w Ojczyźnie” i zmierzylismy się w zakresie wiedzy o Polsce i Polakach.

Tydzień później skupiliśmy się na poszukiwaniu idealnego przepisu na modlitwę. W tym celu sięgnęliśmy do najlepszego źródła, jaki dał nam Pan,

czyli do Pisma Świętego. Rozważaliśmy modlitwę *Ojcze nasz...*, której nauczył nas sam Jezus Chrystus, w niej bowiem znajduje się recepta na wspa- niałą rozmowę z Bogiem. Dla zacieka- wionych: Łk 11,1–4.

Na sam koniec, radośnie spędzi- liśmy czas na zabawie andrzejkowej, mogliśmy potańczyć i pośpiewać.

I tak oto minął nam listopad, mie- siąc pełen wrażeń i radości, miejmy nadzieję, że grudzień będzie równie ciekawy. ■

11 listopada

KATARZYNA FIREK

*Polska to taka kraina,
która się w sercu zaczyna.*

*Potem jest w myślach blisko,
w pięknej ziemi nad Wisłą.*

*Jej ścieżkami chodzimy,
budujemy, bronimy.*

*Polska – Ojczyzna...
Kraina, która się w sercu zaczyna*

Co roku 11 listopada obchodzimy bardzo ważne święto – Święto Niepodległości. To wyjątkowy czas dla każdej Polki i Polaka.

Z tej okazji w naszym przedszkolu 10 listopada odbyła się uroczysta akademii. Wszystkie dzieci tego dnia wyglą-

dały odświętnie i uroczyście w barwach biało-czerwonych. Przyjmując właściwą postawę przedszkolaki wraz z personelem przedszkola i panią Dyrektorką Bogumiłą Łętochą o godz. 11:11 dumnie odśpiewały hymn Polski „Mazurek Dąbrowskiego”. Oddali hołd i szacunek żołnierzom, którzy poświęcili życie za nasz kraj i naszą Ojczyznę.

Młodsze przedszkolaki z powagą i w skupieniu oglądały program artystyczny przygotowany przez starsze dzieci, które zaśpiewały piękną piosenkę pt.: „Od morza, aż do Tatr”, recytowały wiersz pt.: „Dziękuję Polsko”, zatańczyły walc do muzyki z filmu „Noce i dnie”, oraz kolejny taniec do muzyki Mitcha Millera „Riviera Kwai”. Występ nagrodzony został gromkimi brawami.

Uroczystość z okazji Narodowego Święta Niepodległości miała na celu rozwijanie wśród wychowanków poczucia przynależności narodowej, pielęgnowania naszej polskiej kultury i tradycji. W przedszkolu już od najmłodszych lat uczymy dzieci patriotyzmu i przywiązania do Ojczyzny. ■

25 grudnia

Uroczystość Narodzenia Pańskiego

OPRACOWANIE: LUCYNA BARGIEŁ

Świąteczne zagadki

1. W adwencie na nie chodzimy,
Lampionami świecimy.
Matkę Bożą pozdrawiamy,
Na Boże **DZIECIĘ** czekamy.

2. Urodził się w **BETLEJEM**,
Mieszkał w Nazarecie.
Jako Syn Boży i człowiek
Chodził kiedyś po świecie.

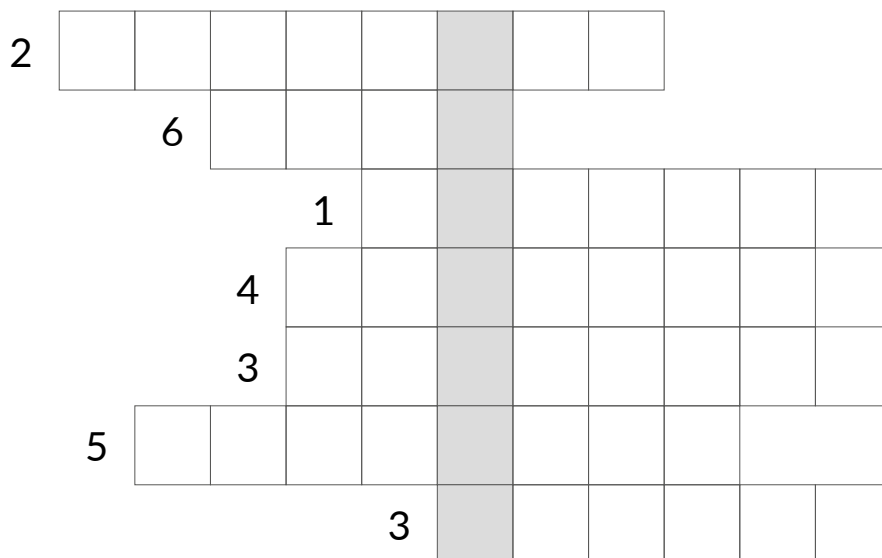
3. W ten czas radosny **KOLEĐY**
śpiewamy
I na **PASTERKĘ** idziemy.
Małego Jezusa w stajence witamy
Opłatkiem się łamiemy.

4. Pierwsza - Wigilię rozpoczyna,
A wszystkie do nas **MRUGAJĄ**,
Choć oczu nie mają.

5. Nie miała grzechu
pierworodnego, urodziła
w **STAJENCE** Syna Bożego.

6. Nad Betlejem mocno świeciła,
Wszystkich swym blaskiem
obudziła.
W noc Wigilijną pojawiła się na
świecie
Zwiastowała, że narodziło się
BOŻE Dziecię.

7. Przyjechali na wielbłądach,
Nisko się skłonili.
I Dzieciątku, godne króla,
Dary zostawili.

Pierwsze Boże Narodzenie

– Dziadku, dziadku, opowiedz mi coś. Szarpiąc dziadka za rękaw, prosił małeńki chłopczyk.

– No, co tobie opowiedzieć? – uśmiechając się, zapytał staruszek.

– Opowiedz, jak pasterz w polu owce!

– No, dobrze – sadzając wnuka na kolanach, powiedział dziadek.

– Opowiem tobie, jak po raz pierwszy usłyszałem anielski śpiew. Było to na Betlejemskich polach. Wtedy skończyłem akurat siedem lat i ojciec po raz pierwszy wziął mnie na pastwiska. Była ciemna noc, gdzieś (!!!) na niebie świeciły gwiazdy. Owce spokojnie drzemały...

– A Aniołowie? – przerwał dziadkowi wnuczek.

– Nie śpiesz się! Opowiem ci wszystko po kolei... – uśmiechnął się dziadek.

– Pastuszkowie spokojnie rozmawiali i...

– I tu pojawili się Aniołowie! – znów wykrzyknął chłopczyk.

– Izaak, tak ty nie usłyszysz całej historii do końca! – skarciła chłopczyka mama. – Słuchaj w milczeniu.

– Dobrze, mamu! Dawaj, dziadku, dalej!

– Na czym skończyłem? Aha, tak – kontynuował dziadek. – Pastuszkowie spokojnie rozmawiali, gdy nagle niebo zaświeciło jasnym światłem i przed nami stanął przepiękny anioł, świecący jak gwiazda. My wszyscy bardzo mocno wystraszyliśmy się, ale on przemówił do nas i powiedział: „Nie bójcie się! Ja ogłaszam wam dobrą nowinę. Dziś w mieście Dawida narodził się Zbawiciel, którym jest Chrystus Pan!”

– A co było potem?

– A potem natychmiast zjawili się liczne wojsko niebiańskie, które wychwalało Boga słowami: „Chwała Bogu na wysokości, a na ziemi pokój ludziom dobrej woli”. Takiego śpiewu ja nigdy jeszcze nie słyszałem. To było tak uroczyste i piękne! Kiedy Aniołowie

wie zniknęli, my postanowiliśmy pójść do miasta i popatrzeć na narodzone dzieciątko. Aniołowie powiedzieli nam jak Go odnaleźć. I, niedługo myśląc, zostawiliśmy stada i wybraliśmy się szukać tego cudownego dziecka.

– I gdzie Go znaleźliście? – nie przestawał wnuk.

– Znaleźliśmy Go w pieczarze z domowymi zwierzętami, śpiącego na słomie w jasełkach.

– Jak On wyglądał, dziadku?

– To było najpiękniejsze dziecko, jakie kiedykolwiek widziałem. Opowiedzieliśmy Jego rodzicom, jak zjawili się nam aniołowie i ogłosili o narodzinach Dzieciątka.

– A jak On się nazywał?

– Jezus!

– Co później się stało z Jezusem? – dopytywał się chłopczyk.

– A co było później, dowiesz się następnym razem, Izaaku! – powiedziała mama. – Dziadek zmęczył się i chce odpocząć. I tobie już dawno pora spać.

Chłopczyk zlaźł z kolan dziadka i poszedł za mamą. A pasterz jeszcze długo patrzył na gwiazdziste niebo i wspominał wydarzenia tej nocy, w której narodził się Zbawiciel świata, Jezus Chrystus.

Swietłana Burdak
/www.parafia.sidcom.pl/

Nowiny z Gminy

WACŁAW SZCZOTKOWSKI

Czasem wykorzystuję gościnne i otwarte strony naszego parafialnego pisma, aby poinformować czytelników w sprawach gminnych, ale dotyczących naszej miejscowości. Podobnie zamierzam uczynić to tym razem.

W ostatnim numerze roku kalendarzowego wypada poinformować mieszkańców Jawornika jak mają się sprawy z budową przedszkola i realizacją inwestycji pod nazwą „zaprojektowanie i wykonanie drogi gminnej nr K540285 Jawornik – Rudnik w miejscowości Jawornik wraz z niezbędną infrastrukturą o długości 2,507 km”. Przypomnę, że te dwie najważniejsze inwestycje dla naszej miejscowości są możliwe do przeprowadzenia dzięki środkom finansowym pozyskanym przez Pana Burmistrza Jarosława Szlachetkę i Pana Pośta Władysława Kurowskiego z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych oraz Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg. Wartość obu inwestycji przekracza 18,5 miliona złotych. Za te możliwe do wykonania inwestycje dziękujemy Panu Premierowi Mateuszowi Morawieckiemu wraz z Rządem Rzeczypospolitej.

Jak się domyślam, spostrzegawczość Jaworniczanki jest na tyle dociekliwa, że nie pozwala im przejść obojętnie wobec

tego, co dzieje się w centrum Jawornika. Zapewne nie mogły ujść uwadze Szanownych Czytelników postępy prac, jakie są widoczne na placu budowy Przedszkola Samorządowego w Jaworniku. Bardzo cieszy, każdego z nas fakt, że przez wiele lat wyczekiwana na realizację inwestycja, zbliża się ku końcowi. Nareszcie dzieci, które będą rozpoczynać swoją edukację w Przedszkolu w Jaworniku, będą miały godziwe warunki do tego, aby się uczyć, rozwijać, wychowywać, nabywać różnych umiejętności i nabierać wiary w siebie oraz własne możliwości. Spieszę z radością donieść mieszkańcom Jawornika, że znany jest przybliżony termin uroczystego oddania obiektu Przedszkola w Jaworniku do użytkowania. Jeśli nie wynikną jakieś nieprzewidziane, nadzwyczajne przeszkody, to przekazanie budynku przedszkola do tego, jakie jest jego przeznaczenie, będzie miało miejsce w maju lub czerwcu 2023 rok.

Tymczasem projekt drogi gminnej na Stronie Północnej jest przygotowany do realizacji. Jestem przekonany, że ostatecznie prace związane z jej remontem i budową chodnika wzdłuż tej drogi rozpoczną się w pierwszych miesiącach Nowego Roku 2023.

Na zakończenie kieruję apel do mieszkańców Jawornika. Szanowni Państwo! Kiedy rozpoczną się prace budowlane, wszyscy użytkownicy tej drogi, zarówno piesi i kierowcy pojazdów winni wykazać się odpowiedzialnością i najwyższą ostrożnością oraz cierpliwością podczas przemieszczania się po tej drodze. Zachowajmy szczególne warunki bezpieczeństwa!

Cieszę się bardzo, że mogę Państwa informować o realizacji tych ważnych projektów inwestycyjnych dla naszej miejscowości. Cieszę się, że są one wykonywane i urzeczywistniane z konsekwencją i wytrwałością. Dlatego nie muszę Państwa zapewniać, bo to widać gołym okiem, że pieniądze pozyskane przez Pana Pośta Władysława Kurowskiego i Pana Burmistrza Jarosława Szlachetkę na te bardzo ważne inwestycje dla mieszkańców Jawornika, w ramach wsparcia inicjatyw samorządowych przez Rząd Rzeczypospolitej są racjonalnie i po gospodarsku wykorzystywane. ■

PRZYCHODZI PACJENT DO APTEKI...

Zdrowie zamknięte w ząbku

AGNIESZKA ROZUM

Czosnek pospolity gości praktycznie w każdym domu i chętnie po niego sięgamy, szczególnie gdy dopada nas przeziębienie. Posiada wiele właściwości prozdrowotnych – obniża ciśnienie, zmniejsza lepkość krwi, reguluje poziom cholesterolu, chroni przed zawałem i udarem. Doskonale sprawdzi się przy problemach trawiennych, ponieważ zwiększa wydzielanie żółci, przez co usprawnia pracę układu pokarmowego. Regularne spożywanie czosnku

zmniejsza ryzyko zachorowania na raka żołądka, okrężnicy i jelita grubego. Ten naturalny antybiotyk doskonale sprawdzi się w walce z gronkowcami i paciorkowcami, a ponadto nie uszkadza naturalnej flory bakteryjnej. Rynek farmaceutyczny oferuje mnóstwo preparatów zawierających czosnek bezzapachowy, lecz dla koneserów polecam naturalny. ■

Intencje mszalne

12.12. Poniedziałek

- 6.45 + Andrzej Szlachetka, Rozalia i Salomea żony, Stefan Malina Barbara żona
18.00 + Andrzej Ślusarczyk – od siostry Krystyny z rodziną

13.12. Wtorek

- 6.45 + Elżbieta Łaciak – od Jana Burnos
18.00 + Wiktoria i Józef Szlachetka, Zofia i Władysław Szlachetka i zmarli dziadkowie

14.12. Środa

- 6.45 dziękczynno-błagalna w intencji ofiarodawców na ołtarz Bożego Ciała ze Strony Południowej i ich rodzin
18.00 Zbiorowa:
1. + Stanisław Domanus i jego rodzice
2. + Łucja Węgrzyn – od członkin Róży św. Łucji
3. + Helena Sajak w 2 r. śm. – od córki Barbary z rodziną
4. + Władysław Leśniak – od Józefa Tomala z rodziną
5. + Maria Kaim – od Marii Podoba z rodziną
6. + Bronisława Cudak – od wnuczki Katarzyny z rodziną
7. + Jerzy Podoba – od Doroty i Krzysztofa Zawiskich
8. + Krystyna Suder – od sąsiadów Polewków
9. + Władysława Łapa – od wnuczki Justyny
10. + Andrzej Szlachetka – od bratowej Barbary

15.12. Czwartek

- 6.45 + Paweł Polewka w 42 r. śm. Aniela i Wiktoria żony, Stefan, Helena i Teresa Suder
18.00 1. + Małgorzata Jochan w r. śm.
2. o rozwój kultu św. Michała Archanioła

16.12. Piątek

- 6.45 + Karolina Galas – od córki Stanisławy
18.00 Zbiorowa:
1. + Teresa Nowak – od siostrzenicy Moniki z mężem
2. + Jan Burkat – od Lucyny i Józefa Brzegowy
3. + Roman Kiełbowicz – od sąsiadów Góralików
4. + Jerzy Podoba – od rodziny Worwów i Siwców
5. + Tadeusz Hołuj – od wnuka Dariusza z rodziną
6. + Kazimierz Góra – od Wiesława i Karoliny Podoba
7. + Maria Kocur – od wujka Józefa Kaim
8. + Stanisław Polaniak – od chrześnicy Anny z mężem
9. + Tadeusz Chmielowski w r. śm.

17.12. Sobota

- 6.45 + Adam Ślusarczyk – od brata Władysława
18.00 + Krzysztof Dąbrowa w r. śm.

18.12. Niedziela

- 7.00 + Eugeniusz Chrapek

- 9.00 + Zbigniew Niechajewicz, Czesław Muniak, Honorata żona, ich rodzice, Józefa Kuzaj i Mariusz syn
11.00 + Marian Matoga w 30 r. śm., Emilia i Teodor Szlachetka, Kazimiera i Władysław Matoga
15.30 + Zofia i Jan Dymek

19.12. Poniedziałek

- 6.45 + Władysława Szymańska – od rodzin Oliwów i Bęców
18.00 + Elżbieta Łaciak – od Bogumiły i Szymona Polewka

20.12. Wtorek

- 6.45 + Stanisław i Wiktoria Kruczek, Marian i Władysław synowie, Ryszard Leśniewski
18.00 rezerwacja

21.12. Środa

- 6.45 + Rozalia i Jan Polewka
18.00 Zbiorowa:
1. + Jan Burkat – od Stowarzyszenia Aktywnych Kobiet „Róża” w Jaworniku
2. + Roman Kiełbowicz – od rodziny Łyżczasz
3. + Maria Kaim – od rodziny Morlak
4. + Bronisława Cudak – od wnuka Roberta z Anną
5. + Jerzy Podoba – od Adama Sołtys
6. + Zofia Karcz – Szlachetka – od Wiesławy Zborowskiej z rodziną z Nowego Targu
7. + Ewa Brzozowska – od Antoniny Otfinowskiej z rodziną
8. + Krystyna Suder – od kolegów męża z Koła Łowieckiego Darz Bór
9. + Władysława Muniak – od wnuczki Karoliny z rodziną
10. + Władysława Szlachetka – od wnuczki Moniki z rodziną

22.12. Czwartek

- 6.45 + Adam Ślusarczyk – od siostry z rodziną
18.00 rezerwacja

23.12. Piątek

- 6.45 dziękczynno-błagalna z prośbą o Boże błogosławieństwo i opiekę Matki Bożej dla całej rodziny
18.00 + Helena Szczotkowska, Józef Szczotkowski, Maria i Kazimierz Kurowscy i zmarli z ich rodzin

24.12. Sobota – Wigilia

- 6.45 Roraty
1. o trwałość i świętość małżeństw i Boże błogosławieństwo dla rodzin
2. + Józef Tomal Wiktoria żona i Józef syn, Józef Kopta Aniela żona, Alojzy Surniak Wanda żona i ich rodzice
24.00 Pasterka
1. Za parafian
2. + Stanisław Galas i Bronisław Czepiel

25.12. Boże Narodzenie

- 7.00 nie ma Mszy św.
9.00 1. + Władysława i Jan Łapa, Maria córka, Aniela i Jakub Gaweł, Aleksander syn, Józefa Rychlicka, Jan Hudaszek
2. + Mateusz Kościelniak

- 11.00 + Józefa i Stanisław Liszkiewicz, Stanisław i Andrzej synowie, Marian Kalisz, Aniela i Andrzej Kalisz
15.30 + Kazimierz Hudaszek, Bogusław syn, Zofia i Hubert Smolorz i zmarli z ich rodzin

26.12. ŚW. SZCZEPANA

- 7.00 + Władysław Łapa, Agnieszka i Antoni rodzice, Jan Szlachetka
9.00 rezerwacja
11.00 o boże błogosławieństwo dla Rodzin Domowego Kościoła i życie zgodne z charyzmatem Ruchu Światło-Życie
15.30 rezerwacja

27.12. Wtorek

- 7.00 + Józefa Kołodziej w 2 r. śm.
18.00 dziękczynno-błagalna w 10 r. urodzin Magdaleny

28.12. Środa

- 7.00 + Adam Ślusarczyk – od brata Mariana
18.00 Zbiorowa:
1. + Władysław Tomal – od wujka Mariana z rodziną
2. + Władysław Bujas jego rodzice i rodzeństwo, Stanisław Kurowski, Waleria żona, ich dzieci i rodzice i sąsiedzi
3. + Jan Burkat – od chrześniaka Jacka z rodziną
4. + Maria Kaim – od wnuczki Justyny
5. + Bronisława Cudak – od sąsiadów
6. + Jerzy Podoba – od szwagra Juliana z rodziną
7. + Krystyna Suder – od Krystyny i Marka Komorowskich
8. + Bogusław Bosak – od Bogumiły i Piotra Markowskich
9. + Władysława Łapa – od wnuczki Sabiny z rodziną

29.12. Czwartek

- 7.00 + Władysława Szymańska – od chrześniaka Tadeusza z rodziną
18.00 rezerwacja

30.12. Piątek

- 7.00 + Maria Wilka w 2 r. śm. rodzice i rodzeństwo
18.00 + Julian Podoba w 10 r. śm. i żona Joanna

31.12. Sobota

- 7.00 + Elżbieta Łaciak – od rodziny Krasek i Dymek
16.00 Za parafian

1.01.2023 Nowy Rok

- 7.00 dziękczynna za łaski otrzymane w minionym roku i Boże błogosławieństwo i opiekę Maryi na cały Nowy Rok – od Róży św. Łucji
9.00 dziękczynno-błagalna w intencji członków Róży św. Józefa
11.00 za parafian
15.30 dziękczynno-błagalna w intencji ofiarodawców na ołtarz Bożego Ciała z Syberii i Tarnówki oraz ich rodzin

2.01. Poniedziałek

- 7.00 rezerwacja
18.00 + Helena Kurowska – od córki Małgorzaty z rodziną

3.01. Wtorek

- 7.00 + Marian Górka – od chrześnicy Sylwii z rodziną
18.00 + Teresa Nowak – od córki Bożeny z mężem

4.01. Środa

- 7.00 + Roman Kielbowicz
18.00 zbiorowa:
1. + Stanisław Góralik, Karolina żona, Krzysztof wnuk i dusze w czyśćcu cierpiące
2. + Stanisław Braś – od sąsiadów Litwów
3. + Ewa Brzozowska – od Renaty i Pawła
4. + Franciszek Ćwierz – od brata z żoną
5. + Bronisława Cudak – od wnuka Andrzeja z Rudnika

6. + Krystyna Suder – od Józefy Kocur
7. + Stanisław Polaniak – od chrześnicy Małgorzaty
8. + Władysława Szlachetka – od wnuka Pawła z rodziną

5.01. Czwartek

- 7.00 + Maria Kaim – od męża Józefa
18.00 O Boże błogosławieństwo, zdrowie i opiekę Matki Bożej dla rodziny Zborowskich

6.01. Uroczystość Objawienia Pańskiego

- 7.00 + Barbara Pustelnik, Józef mąż, Stanisław Kurowski, Jerzy Słomiński, Anna Chrapek
9.00 rezerwacja
11.00 + Wiesław Mirek – od żony i córki Moniki z rodziną

15.30 Stanisław Liszkiewicz w r. śm.

7.01. Sobota

- 7.00 + Stanisław Braś – od córki z mężem
18.00 + Władysława Kurowska, Władysław i Helena Matusiak

8.01. Niedziela

- 7.00 dziękczynno-błagalna w 51 rocznicę ślubu
9.00 + za zmarłych wypominanych w rocznych wypominkach
11.00 rezerwacja
15.30 rezerwacja

Niedzielne czytania mszalne

18.12. – 4 Niedziela Adwentu

A wszystko to się stało, aby się spełniło słowo Pana przekazane przez proroka: „Oto Dziewica poczne i porodzi Syna, któremu nadadzą imię Emmanuel”, to znaczy: „Bóg z nami” (Mt 1, 22–23).

25.12. – Uroczystość Narodzenia Pańskiego

MSZA W NOCY: Kiedy tam przebywali, nadszedł dla Maryi czas rozwiązania. Powiła swego pierworodnego Syna, owinęła Go w pieluszki i położyła w żłobie, gdyż nie było dla nich miejsca w gospodzie. W tej samej okolicy przebywali w polu pasterze i trzymali straż nocną nad swoją trzodą. Wtem stanął przy nich anioł Pański i chwala Pańska zewsząd ich oświeciła, tak że bardzo się przestraszyli. i rzekł do nich anioł: „Nie bójcie się! Oto zwiastuję wam radość wielką, która będzie udziałem całego narodu: dziś bowiem w mieście Dawida narodził się wam Zbawiciel, którym jest Mesjasz, Pan. A to będzie znakiem dla was: znajdziecie Niemowlę owinięte w pieluszki i leżące w żłobie”. I nagle przylączyło się do anioła mnóstwo zastępów niebieskich, które wielbiły Boga słowami: „Chwała Bogu na wysokościach, a na ziemi pokój ludziom, w których sobie upodobał” (Łk 2, 6–14).

MSZA W DZIEŃ: Na początku było Słowo, / a Słowo było u Boga, / i Bogiem było Słowo. / Ono było na początku u Boga. / Wszystko przez Nie się stało, / a bez Niego nic się nie stało, / [z tego], co się stało. / W Nim było życie, / a życie było światłością ludzi, / a światłość w ciemności świeci / i ciemność jej nie ogarnęła. / Pojawił się człowiek posłany przez Boga – / Jan mu było na imię. / Przyszedł on na

świadeństwo, / aby zaświadczyć o światłości, / by wszyscy uwierzyli przez niego.

Nie był on światłością, / lecz [został posłany], aby zaświadczyć o światłości. / Była światłość prawdziwa, / która oświeca każdego człowieka, / gdy na świat przychodzi. / Na świecie było [Słowo], / a świat stał się przez Nie, / lecz świat Go nie poznał. / Przyszło do swojej własności, / a swoi Go nie przyjęli. / Wszystkim tym jednak, którzy Je przyjęli, / dało moc, aby się stali dziećmi Bożymi, / tym, którzy wierzą w imię Jego – / którzy ani z krwi, / ani z żądzy ciała, / ani z woli męża, / ale z Boga się narodzili. / A Słowo stało się ciałem / i zamieszkało wśród nas. / I oglądaliśmy Jego chwałę, / chwałę, jaką Jednorodzony otrzymuje od Ojca, / pełen łaski i prawdy” (J 1, 1–14).

1.01.2023 Uroczystość Świętej Bożej Rodzicielki

Udali się też z pośpiechem i znaleźli Maryję, Józefa i Niemowlę, leżące w żłobie. Gdy Je ujrzeli, opowiedzieli o tym, co im zostało objawione o tym Dzieciątku. A wszyscy, którzy to słyszeli, dziwili się temu, co im pasterze opowiadali. Lecz Maryja zachowywała wszystkie te sprawy i rozważała je w swoim sercu. A pasterze wrócili, wielbiąc i wyśławiając Boga za wszystko, co słyszeli i widzieli, jak im to było powiedziane (Łk 2, 16–21).

6.01.2023 Uroczystość Objawienia Pańskiego

Gdy ujrzeli gwiazdę, bardzo się uradowali. Weszli do domu i zobaczyli Dziecię z Matką Jego, Maryją; upadli na twarz i oddali Mu pokłon. I otworzywszy swe skarby, ofiarowali Mu dary: złoto, kadzidło i mirrę. A otrzymawszy we śnie nakaz, żeby nie wracali do Heroda, inną drogą udali się do swojej ojczyzny (Mt 2, 11–12).

8.01.2023 Niedziela Chrztu Pańskiego

Wtedy przyszedł Jezus z Galilei nad Jordan do

Jana, żeby przyjąć chrzest od niego. Lecz Jan powstrzymywał Go, mówiąc: „To ja potrzebuję chrztu od Ciebie, a Ty przychodzisz do mnie?” Jezus mu odpowiedział: „Pozwól teraz, bo tak go-dzi się nam wypełnić wszystko, co sprawiedliwe”. Wtedy Mu ustąpił. A gdy Jezus został ochrzczony, natychmiast wyszedł z wody. A oto otworzyły Mu się niebiosa i ujrzał Ducha Bożego zstępującego jak gołębicę i przychodzącego na Niego. A głos z nieba mówił: „Ten jest mój Syn umiłowany, w którym mam upodobanie” (Mt 3, 13–17).

Kalendarium liturgiczne

- 13.12. – wspomnienie św. Łucji, dziewicy
14.12. – wspomnienie św. Jana od Krzyża
18.12. – IV Niedziela Adwentu
25.12. – Uroczystość Narodzenia Pańskiego
26.12. – święto św. Szczepana, Pierwszego Męczennika
27.12. – święto św. Jana Apostoła i Ewangelisty
30.12. – święto Świętej Rodziny: Jezusa, Maryi i Józefa
1.01.2023 – Nowy Rok – 2 Niedziela po Narodzeniu Pańskim – Uroczystość Świętej Bożej Rodzicielki
6.01. – Uroczystość Objawienia Pańskiego
8.01. – Niedziela Chrztu Pańskiego

Chrzty

Nataniel Nikodem Kurowski
Jakub Olesek

Pogrzeby

+ Stanisław Obajtek

Biały Kamyk – redaguje zespół; **Opiekun:** ks. Łukasz Czarnik;

Redakcja: Lucyna Bargiel, Andrzej Pawłowski, Wacław Szczotkowski (redaktorzy wydania), Beata Kielbowicz, Anna Kowalska, Elżbieta Łabędzka, Agnieszka Rozum, Wiktoria Sułowska, Justyna Tyrka, Elżbieta Węgrzyn, Monika Zając, Dawid Grzeszkowicz;
Skarbnik: Bogumiła Węgrzyn; **Skład:** Małgorzata Gumularz; **Foto:** Paweł Ciaputa; okładka: Rafael Santi, *Nawiedzenie*, XVI w.

Adres: www.bialykamyk.net; **e-mail:** bkamyk@op.pl;

REDAKCJA ZASTRZEGA SOBIE PRAWO DO SKRACANIA I OPRACOWANIA EDYTORSKIEGO NADESŁANYCH TEKSTÓW.

11 listopada w przedszkolu

Wieczornica